

Eğitimde Dış Mekan Oyunlarının Kullanılması

Tuğba GÜRSAL¹

Aziz NACAR²

Orhan UZUNKAYA³

Tanju NACAR⁴

Özet

Eğitimde dış mekan oyunlarının kullanılması ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Malatya ilinde bulunan okul öncesi kademesinde görev yapan 210 öğretmendir. Araştırma verileri Özateş (2023) tarafından geliştirilen ve Temel eğitimde dış mekan oyunlarının kullanımına yönelik öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan ölçek ile elde edilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kadın öğretmenlerin eğitimde dış mekan oyunlarının kullanılmasına yönelik tutum düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin kıdemlerinin ve eğitim düzeylerinin yükselmesine bağlı olarak dış mekan oyunlarını eğitimde kullanmaya yönelik tutum düzeylerinin de yükseldiği belirlenmiştir. Ayrıca okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevrenin de öğretmenlerin dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılması ile ilgili tutum düzeyi üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Oyun, Dış Mekan Oyunları, Öğretmen

¹ Celal Yenitur Ortaokulu, Kuluncak/Malatya, tugbagursal161@gmail.com.

² Yeşilyaka Ortaokulu, Yeşilyurt/Malatya, a.nacar44@hotmail.com.

³ Yeşilyaka Ortaokulu, Yeşilyurt/Malatya, orhanuzunkaya44@hotmail.com.

⁴ Celal Yenitur Ortaokulu, Kuluncak/Malatya, tanjunacar@gmail.com.

Using Outdoor Games in Education

Abstract

Survey model was used in this research, which was conducted to determine the opinions of teachers about the use of outdoor games in education. The sample of the research is 210 teachers working at the pre-school level in Malatya. The research data was obtained with the scale developed by Özateş (2023) and created by determining the opinions of teachers regarding the use of outdoor games in basic education. SPSS program was used to analyze the research data. As a result of the research, it was seen that the attitude level of female teachers towards the use of outdoor games in education was high. It has been determined that as teachers' seniority and education levels increase, their attitude levels towards using outdoor games in education also increase. In addition, it was concluded that the socio-economic environment in which the school is located has an impact on the attitude level of teachers towards the use of outdoor games in education.

Keywords: Preschool Education, Game, Outdoor Games, Teacher

Giriş

Oyunlar çocuklara farklı deneyimler kazandırabilecek bir öğrenme aracıdır. Bu deneyim ve kazanımlarla birçok şeyi oyun yoluyla öğrenir, tekrarlar ve pekiştirirler. Çocuklar da hayatı ve kavramları oyun yoluyla öğrenmektedirler. Oyunda karşılaştıkları zorluklara göre kendilerini daha rahat ifade edebilirler. Çocuklar ilk yıllarında zihinsel, fiziksel ve sosyal olarak öğrenme gayretindedirler. Doğdukları andan itibaren etraflarındaki her nesneyi keşfetmeye ve merak etmeye isteklidirler. Bu meraklar duyu aracılığıyla etkileşime girer. Çocuklar için oyun keşfetmek, deneyimlemek, yeni bilgiler edinmek ve bunları organize etmek, araştırmak, problem çözmek ve yeni fikirler üretmek anlamına gelmektedir (Özer vd., 2006).

Oyunun kendine has özellikleri vardır. Oyun, kendi bütünlüğü olan ve belirli bir amaca yönelik olmayan bir etkinliktir. Oyun çok çeşitlidir ve her yaşa uygundur. Ayrıca oyuna katılıp katılmamak çocuğun kendi tercihidir. Çocuk bir süre sonra başlayan oyuna katılmak isteyecektir. Çocuklar oynarken mutlu olmalı ve eğlenmelidir (Biter, 2019). Aynı zamanda çocuklar eğlenirken farkında olmadan kendi gelişimlerine de katkıda bulunmaktadır. Oyunlar her zaman hayatın taklitleri değildir. Çocuklar oyunda inisiyatif alırlar ve başkaları tarafından yönlendirilemezler. Çocuklar oyun sırasında kendilerini tamamen

deneyimlemektedir (Burgaz-Uskan ve Bozkış, 2019). Oyun en önemli kısmı kahkahalardır. Kahkahaların stres ve gerginliği, kaygı ve öfkeyi azaltabilmektedir. Ayrıca yetişkinler çocuklarla oynarken güldüğünde çocuğun disiplin sorunları çözülmekte, çocuğun stres ve travması ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle çocuklarımızla oynarken gülmek asla vakit kaybı değildir (Solter, 2013).

Çocuklarının genellikle sokaklarda veya açık alanlarda oyun oynamaktadırlar. Ancak modern yapılar ve kentleşmeyle birlikte günümüzün oyun alanları azalmaktadır. Evlerin içindeki parklar ve duvarlarla sınırlıdır. Sokaklar yaşamın önemli bir parçasıdır. Özellikle gencinden yaşlısına herkesin doğal bir yaşama ihtiyacı vardır. Yetişkinler sosyalleşirken çocukların oyun alanı da doğadır. Açık hava oyun alanlarında çocukların ebeveynlerinden uzaklaşıp kendi deneyimlerini yaşamaları aslında daha kolay olmakta, bu da öğrencilerin özgür ve bağımsız olmalarına yardımcı olmaktadır (Taşçı, 2010).

Çocuklar eğitim aldıkları bina ile başarıları arasında bir bağlantı bulunmaktadır. Ayrıca eğitim binaları ve çevre koşulları da okul öncesi eğitiminde önemli olmaktadır. Ayrıca çevre bilinci ve doğa sevgisi öğrencilere kazandırılması gereken evrensel değerlerdir. Bu tür değerlerle büyüyen çocukların daha bilinçli, çevresine saygı duyarak korumak isteyen insanlar haline geleceklerine inanılmaktadır (Arabacı ve Çıtlak, 2017). Kırmusaoğlu'na (2020) göre bu eğitimler aslında çocukların özgüvenini artmaktadır. Okul öncesi dönemde çocukların eğitimleri hızlanır ve çevre bilincine ve eğitime dikkat etmeleri gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında öğrencilerin eğitimi yapılandırılır, sınıf içinde etkinlikler düzenlenir ve sınıf alanı yoğun olarak tercih edilmektedir.

Okul öncesi eğitime katılan çocuklarla katılmayan çocukların gelişim düzeylerini karşılaştıran çalışmalarda, okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin gelişiminin daha hızlı olduğu ancak yönlerde herhangi bir farklılık olmadığı ortaya çıktı. İki grup arasındaki motor gelişim. Araştırmacıların sonuçları, okul öncesi hareketinin yeterli zaman ve mekân ayırmadığını ortaya koymaktadır (Erçayır ve Yurdakul, 2023). Sınıfın dışındaki alan, çocukların gerçek bir ortamda öğrenmeyi deneyimledikleri yerdir. Burada doğanın, doğayla birlikte yaşamının, doğada meydana gelebilecek olayları gözlemlemenin, keşfetmenin, incelemenin, görmenin, hissetmenin gibi birçok gelişmeyi desteklediği görülebilir. Ayrıca öğrencilerin daha sağlıklı, daha özgüvenli, daha yüksek öz bakım becerilerine sahip olmalarına, yaratıcılıklarını geliştirmelerine, farklı bakış açılarından düşünmelerine, serbest aktivitelerle enerjilerini ve streslerini atmalarına yardımcı olabilmektedir (Okur-Berberoğlu ve Uygun, 2013).

Çocuklar, özellikle okul öncesi çocuklar her zaman aktif ve meraklıdır. Sağlıklı gelişim için de buna ihtiyaçları vardır. Açık hava oyun alanı ayrıca doğada atlama, atlama, koşma, yakalama gibi çeşitli geleneksel oyunlarla fiziksel gelişimlerini destekleyerek yeteneklerini geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca anaokulu açık oyun alanları ve sebze-meyve yetiştirilen alanlara ağaç dikilmesi çocuklara sorumluluk duygusu aşılayabilir. Bunu yetiştirdikleri bitkileri sulayarak ve bakımını yaparak öğrenebilirler (Aksoy, 2011). Bu çalışmada özellikle okul öncesi dönem çocukların eğitiminde etkili olan dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılması ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

Oyunun Tanım ve Özellikleri

Oyun, çocukların hayatlarında yaptıkları doğal bir aktivitedir. Oyun, çocuğun yaşadığı çevreyi nasıl öğrendiğidir. Oyunlar çocukların kendilerini anlamaları, ifade etmeleri, düşünceleri için birer araçtır. Oyunlar, başkaları tarafından öğretilmeyen konuların bireysel deneyimlerle öğrenilebildiği ortamlardır (Kurt ve Özkaya, 2014). Oyun öğrenciler için önemli bir yer tutar ve birçok tanımı vardır. Montaigne oyun “çocuğun en gerçek uğraşı” olarak tanımlamış, Montessori “çocuk işi”, Lazarus ise “hedef belirlemeyen, mutluluk kaynağı olan, kendiliğinden oluşan bir iş” olarak tanımlamıştır. Jean Piaget, çocuğun oyunuyla işi arasında bir süreklilik olduğuna dikkat çekmiştir. Ona göre çocuğun her durumda gönüllü ve mutlu bir şekilde katıldığı, gerçek yaşamın belirli bir amacı olan veya olmayan, kurallı veya kuralsız kısmıdır. Bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişimin fiziksel, bilişsel temelidir. Aynı zamanda çocuklar için en etkili öğrenme sürecidir (Aral vd., 2001).

Okullarda yapılan etkinliklerin oyun olarak kabul edilebilmesi için bazı özelliklerinin bulunması gerekmektedir. Bu özellikler aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Sevinç, 2004; Yüce-tepe, 2019):

- Oyun, doğası gereği motive edici bir aktivitedir.
- Oyun, çocuğun ne yaptığı, nasıl yaptığı hakkında bilgi sağlarken, çocuğun süreçten ne kazandığı da önemlidir.
- Oyun oldukça esnek, yaratıcı ve dinamik bir ortama sahiptir.
- Oyundaki seçimler ve kararlar çocuğa aittir.
- Sosyal ve kültürel bağlamlarda öğrenmektedir.
- Çocuklar oyuna aktif olarak katılmalıdır.
- Oyunun çocukların gelişimi üzerinde olumlu etkisi vardır.

- Oyunun oynandığı ortam evrensel olarak kabul edilebilir ve özgür olmalıdır.
- Çocuklar oyun yoluyla taklit eder, hayal eder ve üretmektedirler.
- Çocuklar oyun yoluyla sorunlara farklı çözümler üretebilirler.
- Oyun, becerilerin ve kavramların geliştirilmesine yardımcı olmaktadır.
- Oyunu oynarken duygular özgürce ifade edilmektedir.
- Çocuklar oyun yoluyla kendi hızlarında ilerler ve öğrenirler. Bu onu motive eder ve bir konuya odaklanmasını sağlamaktadır.

Oyun Türleri

Fiziksel Oyunlar

Bu oyunlar çocukların fiziksel gelişimlerine dayanmaktadır. Bunlar kaba ve ince motor gelişimini hedefleyen oyunlardır. Bu oyun türleri aynı zamanda açık havada oynanan oyunları da içermektedir. Bebeklik dönemindeki fiziksel oyun, duyu-motor mekanizmaları çalıştırmak için tasarlanmıştır. Zil çalmak, bir şeyleri yakalamak, bir şeyleri fırlatmak gibi oyunlar onların fiziksel gelişimlerine yardımcı olur (Arslan vd., 2021). 2-6 yaş arası çocuklar için fiziksel oyun daha da önem kazanmaktadır. Tekrarlanan oyunlarla yeni beceriler öğrenir ve geliştirirler. Bu oyunlar onların fiziksel gelişimleri için gereklidir. Öte yandan okul çağındaki çocukların oyun oynaması için kurallar vardır ve bunların arasında spor oyunları en önemlileridir (Gündüz vd., 2017). Koşma, kapma, emekleme, atlama, kayma, fırlatma gibi bu oyunlar büyük kasların gelişimini etkilerken, kapma, çizme, yoğurma, ayakkabı bağcığı bağlama, makasla bağcıkları çözme ve kesme gibi fiziksel aktivite içeren oyunlar da büyük kasların gelişimini etkiler. Fiziksel oyunlarda kullanılan malzemeler arasında su tablaları, kum havuzları, yapı taşları, ahşap tahtalar, fırçalar, halatlar, lastikler, tırmanma ekipmanları, bahçe aletleri vb. yer almaktadır (Durualp ve Aral, 2015).

Yapı-İnşa Oyunları

Çocukların yaratıcılığını geliştirmeye yardımcı olan önemli oyun türlerinden biridir. Burada çocuklar yeni bir şeyler inşa etmeye çalışmaktadırlar. Bu oyunlar grup halinde veya bireysel olarak oynanabilmektedir. Ayrıca ürettikleri gerçek binaları veya hayali yapıları inşa etmek için de yapı malzemelerini kullanırlar. Çocuklar ayrıca yaptıkları malzemeleri sergileyerek özgüvenlerini de geliştirebilirler. Bu tür oyunlarda hem büyük hem de küçük yapı malzemeleri mevcuttur. Büyük ölçekli inşaat oyunlarına genellikle çocukların kendi büyüklükteki bloklardan araba yolu inşa etmesi, çadır kurması veya kartondan ev inşa etmesi

örnek olarak verilebilir. Küçük yapıli oyunlar daha çok mikro yapıli oyun materyallerinin kullanıldığı oyunlardır (Baykoç-Dönmez, 1992). Ayrıca yapı malzemesinin kullanım amacına göre açık malzemeler de yer almaktadır. Bu tür materyaller aynı zamanda farklı olasılıkların sağlanmasına, farklı düşünme becerilerinin geliştirilmesine ve olası çözümlerin sunulmasına da yardımcı olur. Çocukların yapı taşlarını yapı malzemesi olarak kullanmaları ve bir yerden bir yere taşımaları da çocukların ince ve kaba kaslarının gelişimine yardımcı olur. Bu oyun türünde çocuklar yetişkinlerle veya akranlarıyla konuşur ve iletişim kurabilmektedir. Ayrıca çocukların yeni şeyler inşa ederken beğenilme, takdir edilme, tanınma gibi duygusal gelişimleri de desteklenmektedir. Çocukların özgüveni ve öz kontrolünü artmaktadır (Aksoy, 2015).

Dramatik Oyunlar

Bu oyunlar çocukların özgür ve rahat bir ortamda çevrelerini keşfettikleri ve taklit ettikleri oyunlardır. Aynı zamanda çocukların kendilerini rahatlıkla ifade edebilecekleri oyun türüdür. Bu oyunlar hayal gücünü içerir ve geliştirir (Baykoç Dönmez, 1992). Bu, Piaget'nin "sembolik düşünce dönemi" dediği döneme karşılık gelir. Bu hayali oyunlar aynı zamanda yaratıcılığı da artırabilmektedir (Aksoy, 2015). Çocuklara hayali oyun eğitimi verildiğinde; birçok araştırmaya göre yaratıcılık, dil becerileri, farklı açılardan bakabilme, fedakarlık ve sosyal sorunları çözebilme gibi çeşitli gelişimler göstermektedirler. Çocuklar drama yoluyla oynarlar; yetişkinlerin onların hayatlarını anlamalarına, anlamaya çalışmalarına ve ilişkiler kurmalarına yardımcı olur. Anne, baba, doktor, öğretmen vb. rollerini oynayarak hayal güçlerini zenginleştirir ve gelecekteki rollerini öğrenmeye çalışırlar (Solter, 2013). İnşaat oyunları gibi dramatik oyunlar tek başına ya da grup halinde oynanabilen oyunlardır. Çocuklar grup oyunlarında iletişim becerilerini de geliştirebilirler. Sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemeye yardımcı olur. Oyun rollerini tanımlarken aynı zamanda karar verme ve planlama yeteneklerini de geliştirdiler. Çocuk taklidi, rol yapma oyunu, kuklalar, maskeler, kostümler, aile oyunları, animasyonlar vb. oyunların tümü dramatik oyunun örnekleridir (Durualp ve Aral, 2015).

Doğal Materyallerle Oyunlar

Bu oyunlar doğada bulunan malzemeler kullanılarak oynanır. Çocuklar doğada yaşadıkları dünyayı da keşfederler. Bu nedenle doğadaki her şey öğrenme, keşfetme ve deneyimleme için pek çok fırsat sunmaktadır (Baykoç-Dönmez, 1992). Aksoy (2015), toprak, su, kum, çamur gibi doğall malzemelerin çocukların doğall dünyayı anlayıp keşfetmelerini sağladığına, aynı zamanda çocukların gözlemleme, problem çözmeye, yeni şeyler yaratma ve

yaratıcı olma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olduğuna inanmaktadır. Doğal malzemeler aynı zamanda fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve dil gelişimini de desteklemektedir.

Kurallı Oyunlar

Bu oyunlar genellikle rekabet veya rekabet içerir. Bu oyunlar yetişkinlerin çocuklar için hazırladığı oyunlardır. Bu tür oyunlarda çatışma, rekabet ve ritim oyunlarından söz edilebilir. Oyundaki kurallar belirlidir ve kurallar her oyuncu için zorunludur (Aksoy, 2015). Okul öncesi dönem çocukları benmerkezci dönemde oldukları için kurallara uymaları zordur. Ancak ilkököl yıllarına gelindiğinde çocuklar daha çok kurallı oyunlar oynamaya yönelirler ve bu oyunları uygulamaları daha kolay olur. Bu oyunlar aynı zamanda çocuklara işbirliğini, kazanma ve kaybetme seçimlerini de öğretir. Ancak ilkököl üçüncü sınıf öncesi çocukların rekabetçi oyunlar oynamaması gerekmektedir. Okul öncesi dönemde oyun kazanmak ya da kaybetmek yoktur (Durualp ve Aral, 2015).

Dış oyun alanında Oynanan Oyunlar

Çocuklar her alanı oyun alanına dönüştürebilirler. Bu onların yaratıcılıklarından kaynaklanmaktadır. Açık hava oyun alanı oyunu bahçe, sokak, orman, park gibi açık alanlarda gerçekleşen oyundur (MEGEP, 2009). Oyunlar çocuğun gelişimine büyük katkı sağlar. Açık hava oyun alanlarında oynanan oyunlar çocuğun gelişimine katkısını daha da artırır. Açık hava oyun alanları çocukların çevreleri hakkında bilgi edinmeleri için doğal öğrenme yolları sağlar. Hayvanları, bitkileri, ağaçları, doğayı ve gökyüzünü tanımalarını kolaylaştırır. Bu bakımdan açık hava oyun alanları çocukların eğlenmesine yardımcı olurken aynı zamanda eğiticidir (Ulutaş, 2016).

Doğada çocuklar doğal malzemelere kolaylıkla erişebilirler. Çünkü doğada her şey toprak, çamur, yaprak, ağaç, çiçek, dal, taş ve diğer maddeleri içerir. Çocuklar yaratıcılıklarını kullanarak bu materyalleri oyuna dönüştürebilirler (Taştepe vd., 2016). Çocuklar açık hava oyun alanında deneyimleyerek ve keşfederek öğrenirler. Bu da öğrendikleri pek çok kavramın hafızalarında daha kalıcı olmasını sağlar. Ayrıca açık hava oyun alanlarında herhangi bir kısıtlama yoktur. Çocuk her zaman aktif olmuştur. Özgürce araştırır, hareket eder, keşfeder, düşünür, çözümler üretir, deneyimler ve oyun oynarlar. Açık hava oyun alanlarındaki çocuk oyunları aktif ve fiziksel olarak aktif olduğundan çocukların sağlığı ve zihinsel gelişimi açısından da önemlidir (Orhan, 2019). Çocuklar sağlığın yanı sıra akranlarıyla iletişimi geliştirir ve çevrelerinin farkına vararak duygularını daha kolay ifade etmeyi öğrenirler. Su, kum, çamur

gibi doğal malzemeler sayesinde duyuşsal deneyimler kazanıyorlar, aynı zamanda obje toplayarak kendi hobilerini geliştirme fırsatı da bulmaktadırlar (Öncü, 2021).

Çocuklar fırsat buldukça çoğunlukla açık hava oyun alanlarında oynamayı tercih etmektedirler. Açık hava oyun alanları çocukların hayal gücünü geliştirir ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Bu sayede çocukların bilişsel yeteneklerinin gelişimini de destekleyebilir. Çocukların yaratıcı düşünmelerini desteklerken stresten kurtulmalarına da yardımcı olmaktadır (Ulutaş, 2016).

Koşmaca oyunları: Bunlar açık hava oyun alanında çalıştırdıkları ve oynadıkları oyunlardır. Çocuklar koşu oyununda koşar, kovalar, koşarlar. Sürekli hareket halindedir. Saklambaç, mendil, seksek, köşe kapma vb. oyunlar bu oyunlara örnektir (MEGEP, 2009).

Taklit oyunları: Bu oyunlar etraflarında gördüklerini taklit ederek yapılır. Bu oyunlar bireysel veya grup halinde oynanabilir. Hayvanların Taklidi, Penguen Yürüyüşü ve Oyun Evi gibi oyunların tümü taklit oyun örnekleridir (MEGEP, 2009).

Halka oyunları: Bu oyunlar küçük gruplar halinde, çocukların ayakta veya oturarak oynamasıyla oynanır. Bu oyunlar arabada kullanılabilir. Müzikli veya müziksiz çalınabilir. Yağ satarım bal satarım, Kutu kutu pense bu tür oyunlara örnektir (MEGEP, 2009).

Çocuk Gelişimine Oyunun Etkisi

Öğrenciler meraklıdır ve bu merak onların çabuk öğrenmesini sağlar. Öğrenmenin en hızlı olduğu bu çağda çocuklar, zamanlarının neredeyse tamamını oyun oynayarak geçirirler. Oyun, çocuğun gelişiminin tüm alanlarını aktif olarak destekleyen ve becerilerin kazanılmasında önemli rol oynayan evrensel bir dildir. Çocuklarla ilgilenen yetişkinlerin, çocukların zamanlarını etkili bir şekilde geçirebilmeleri için oyun ortamları oluşturmaları gerekmektedir. Çocuklar oyunlarda eğlenir. Oyunlar çocukların rahatlamasına, sosyal ortamda ailelerinden bağımsız hareket etmeyi öğrenmesine ve özgüvenlerinin artmasına olanak tanır. Oyunlar çocuğun hayal gücünü etkili bir şekilde geliştirebilir ve beklentilerini karşılayabilir. Oyunlar aracılığıyla günlük yaşamda karşılaşılan sorunlara farklı çözümler bulurken akıl yürütme becerileri geliştirilir. Oyunların çocuklar için rahatlatıcı bir işlevi olduğu gibi, çocuğun kişilik yapısının gelişimini ve çocukla başkalarıyla olan ilişkisini de etkiler. Ayrıca çocuğun bağımsız olarak oyun oynama yeteneği, ebeveynlerin kendilerine zaman ayırmasına yardımcı olmaktadır (Kilimlioğlu, 2018).

Fiziki hareketler ile oynanan oyunlar öğrencinin dolaşım, solunum, bağışıklık ve boşaltım sistemlerinin normal çalışmasını sağlar. Oynarken çocuğun vücudu esneklik kazanırken organlar arasındaki koordinasyonu da sağlar. Çocuklar oyun yoluyla büyük ve küçük kaslarını kontrol edebilir, hareketlerinde çevik olabilirler. Çocuğun çevresini keşfetmesine olanak tanıyan oyun, çocuğun akıl yürütmesine, durumlarda neden-sonuç ilişkileri kurmasına, seçim yapma becerisi geliştirmesine, birebir eşleştirme, sıralama, gruplama gibi bilişsel beceriler kazanmasına olanak tanır. analiz etmek, yeni sentezler oluşturmak, değerlendirmeler yapmak ve sorunları çözmektir (Çakmak ve Elibol, 2015).

Oyun, problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir faktördür ve çocukların fikirler, nesnelere ve dil arasında ilişkiler kurmasına yardımcı olur. Çocuklar oyun yoluyla dili ve düşünmeyi etkili bir şekilde kullanabilirler. Oyun sırasında olayların, kişilerin, nesnelere ve sembollerin görselleştirmeleri oluşturulur. Oyun çocuğun kelime dağarcığını geliştirirken çocuk aynı zamanda uzun, anlaşılması kolay cümleler konuşarak kendini ifade etme becerisini de kazanmaktadır (Tuğrul, 2013).

Sevinç'in (2004) belirttiği gibi ailede birlikte oyun oynayan yetişkinler tarafından sevilir ve saygı duyulursa çocuğunun oyun oynaması daha kolay olacaktır. Çocuklar oyun yoluyla sosyalleşir ve duygularının farkında olmayı öğrenirler. Çocuklar oyunlar aracılığıyla paylaşma, bekleme, kurallara uyma gibi sosyal becerileri kazanırlar. Olumlu ve olumsuz duyguların farkına vararak kendilerinin ve başkalarının duygularını anlamaya çalışır ve bunları sözlü olarak ifade etmeyi öğrenirler. Oyun empati becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur. Çocuklar etkili bir oyun ortamında arkadaş edinme ve birlikte hareket etme becerisine sahiptir.

Okul Öncesi Dönemde Oyun

Bu dönem, insan yaşamının diğer dönemlerinin temelini oluşturan ve aynı zamanda çocukların gelişim süreçlerinin hızlı yaşandığı zamandır. Bu dönemde kazanılmış olan davranışların bireyin yetişkinlik dönemindeki alışkanlıklarını ve kişiliğini etkilediği görülmektedir. Okul öncesi eğitim çocuğun gelecekteki yaşamını şekillendirir. Çocukların bu dönemi en etkili, verimli ve kaliteli deneyimlerle geçirmeleri son derece önemlidir. Tüm bu deneyim ve fırsatları kapsayan etkinliklerden biri de oyun oynamaktır. Çocuklar bilgilerini oyun yoluyla pekiştirirler, bu da öğrenmenin daha uzun ömürlü olmasını sağlamaktadır (Durualp ve Aral, 2015).

Oyun çocukların problem çözme becerilerini ve yaratıcılıklarını geliştirerek daha özgür düşüncelerine olanak tanımaktadır. Aynı zamanda zihinsel rahatlama yaşarken, oyun

oyunarak hayatı kolaylaştıracak temel yaşam becerilerini de edinmektedir. Çocuğun gelişiminin tüm alanlarını destekleyen en etkili öğrenme ortamı, çocukların aktif olarak oyun oynayarak sosyal ve bilişsel beceriler kazandıkları oyun ortamıdır. Günümüzde okul öncesi çağındaki çocukların olumlu fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkı sağlamada beslenme ve uyku kadar oyunun da önemli olduğu bilinmektedir. Bir diğer çok önemli nokta ise okul öncesi çocukların oyun ihtiyaçlarını en iyi karşılayan yerin okul öncesi eğitim kurumları olduğudur. Çevredeki oyun alanlarının giderek azalması çocukların oyun oynama yeteneğini olumsuz yönde etkilenekte ve çocuklar okul öncesi ortamlarda daha fazla oyun fırsatı bulmaktadır (Çakmak ve Elibol, 2015).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Eğitimde dış mekan oyunlarının kullanılması ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Nicel bir yöntem olan Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu betimlemek için tasarlanmış bir araştırma yöntemidir (Karasar, 2000).

Örneklem

Araştırma Malatya'da yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Malatya ilinde bulunan okul öncesi kademesinde görev yapan 210 öğretmendir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri

		N	%
Oyunların Öğrenciye Katkısı	Erkek	98	46,67
	Kadın	112	53,33
Mesleki Kıdem Süresi	10 yıl ve daha az	54	25,71
	11-15 yıl	82	39,05
	16 ve daha fazla	74	35,24
Eğitim Düzeyi	Lisans	142	67,62
	Lisansüstü	68	32,38
Görev Yapılan Okulun sosyo-ekonomik Çevresi	Düşük	37	17,62
	Orta	121	57,62
	Yüksek	52	24,76
Toplam		210	100

Tabloya göre araştırmaya kayılan okul öncesi öğretmenlerinden %53,33'ü kadındır. Öğretmenlerden %39,05'inin mesleki kıdem süresi 11-15 yıl, %67,62'sinin eğitim düzeyi lisans, %57,62'sinin görev yaptığı okulun sosyo-ekonomik çevresi ortadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı Özateş (2023) tarafından geliştirilmiştir. Temel eğitimde dış mekan oyunlarının kullanımına yönelik öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan ölçek 3 alt boyut ve 17 maddeden oluşmaktadır ve 5'li Likert tipindedir. Özateş'in çalışmasında Cronbach Alfa Katsayıları 'oyunların öğrenciye katkısı' alt boyutunda 0,937 ve 'oyun seçiminde dikkat edilen ölçütler' boyutunda 0,917 ve üçüncü boyut 'oyun kullanımında sorun alanları' için 0,922, ölçek toplamında ise 0,868 olarak hesaplanmıştır. Bizim çalışmamızda ise sırasıyla 0,842, 0,869, 0,873 ve 0,856 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. $p=0,005$ anlamlılık düzeyinde yapılan analizler öncesinde veri setinin normallik analizi yapılmış, araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu sonuca göre anlamlılık analizlerinde t Testi ve Anova Testi uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin eğitimde dış mekan oyunlarının kullanımına yönelik görüşleri alınmış, öğretmenlerin demografik özelliklerine göre analizleri yapılmıştır.

Tablo 2. Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Eğitimde Dış Mekan Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Analizi

		N	Ort	Ss.	t	p
Oyunların Öğrenciye Katkısı	Erkek	98	3,647	1,425	1,425	0,051
	Kadın	112	3,721	1,364		
Oyun Seçiminde Dikkat Edilen Ölçütler	Erkek	98	3,802	1,632	1,129	0,084
	Kadın	112	3,871	1,100		
Oyun Kullanımında Sorun Alanları	Erkek	98	3,549	0,944	1,264	0,048
	Kadın	112	3,587	0,846		
Toplam	Erkek	98	3,698	0,799	1,107	0,071
	Kadın	112	3,703	1,112		

Tablo 2'ye göre öğretmenlerin cinsiyeti ile oyun kullanımında sorun alanları alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken ($p<0,05$) diğer alt boyutlar ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 3. Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Eğitimde Dış Mekan Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Analizi

		N	Ort	Ss.	t	p
Oyunların Öğrenciye Katkısı	10 yıl ve daha az	54	3,221	1,924	0,846	0,003
	11-15 yıl	82	3,246	0,882		
	16 ve daha fazla	74	3,501	1,100		
Oyun Seçiminde Dikkat Edilen Ölçütler	10 yıl ve daha	54	3,449	0,855	1,156	0,041
	11-15 yıl	82	3,482	0,726		
	16 ve daha fazla	74	3,493	0,793		
Oyun Kullanımında Sorun Alanları	10 yıl ve daha	54	3,242	1,120	1,147	0,120
	11-15 yıl	82	3,301	1,236		
	16 ve daha fazla	74	3,319	1,140		
Toplam	10 yıl ve daha	54	3,401	1,154	1,091	0,081
	11-15 yıl	82	3,409	1,263		
	16 ve daha fazla	74	3,472	1,485		

Tablo 3'e göre öğretmenlerin kıdemleri ile oyunların öğrenciye katkısı ve oyun seçiminde dikkat edilen ölçütler alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken ($p < 0,05$) diğer alt boyut ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p > 0,05$).

Tablo 4. Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Eğitimde Dış Mekan Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Analizi

		N	Ort	Ss.	t	p
Oyunların Öğrenciye Katkısı	Lisans	142	3,021	0,963	0,910	0,000
	Lisansüstü	68	3,100	0,873		
Oyun Seçiminde Dikkat Edilen Ölçütler	Lisans	142	3,326	1,125	0,944	0,006
	Lisansüstü	68	3,349	0,942		
Oyun Kullanımında Sorun Alanları	Lisans	142	3,401	0,841	1,011	0,079
	Lisansüstü	68	3,419	0,897		
Toplam	Lisans	142	3,493	0,794	0,873	0,043
	Lisansüstü	68	3,499	0,862		

Tablo 4'e göre öğretmenlerin eğitim durumu ile oyunların öğrenciye katkısı ve oyun seçiminde dikkat edilen ölçütler alt boyutu ve ölçek toplamı arasında anlamlı farklılık bulunurken ($p < 0,05$) oyun kullanımında sorun alanları alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p > 0,05$).

Tablo 5. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Eğitimde Dış Mekan Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Analizi

		N	Ort	Ss.	t	p
Oyunların Öğrenciye Katkısı	Düşük	37	3,001	1,433	0,942	0,004

Katkısı	Orta	121	3,210	1,325		
	Yüksek	52	3,279	1,211		
Oyun Seçiminde Dikkat Edilen Ölçütler	Düşük	37	3,412	1,269	1,253	0,093
	Orta	121	3,539	1,369		
	Yüksek	52	3,578	1,346		
Oyun Kullanımında Sorun Alanları	Düşük	37	3,274	1,431	1,129	0,000
	Orta	121	3,388	1,624		
	Yüksek	52	3,421	1,734		
Toplam	Düşük	37	3,336	1,136	0,996	0,057
	Orta	121	3,398	1,459		
	Yüksek	52	3,406	1,527		

Tablo 5'e göre öğretmenlerin görev yaptıkları okulun sosyo-ekonomik durumu ile oyunların öğrenciye katkısı ve oyu kullanımında sorun alanları alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken ($p<0,05$) oyun seçiminde dikkat edilen ölçütler ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Oyun erken çocukluk döneminin önemli bir parçasıdır. Çocuklar oyunlarla kendilerini ve dünyayı öğrenirler; fiziksel yetenekleri geliştirilirken iletişim, problem çözme, karar verme, yaratıcılık gibi birçok alanda gelişimleri desteklenir. Bu nedenle çocuklara kaliteli bir oyun ortamı ve yeterli zamanın sağlanması önemlidir. Çocuklar her zaman ve her ortamda oyun oynayabilirler ancak tam potansiyellerine ulaşabilmeleri için zenginleştirilmiş bir ortama ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu çalışmada dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılmasıyla ilgili öğretmen görüşleri incelenmiştir.

Öğretmenlerin cinsiyeti ile oyun kullanımında sorun alanları alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken diğer alt boyutlar ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Özateş (2023) çalışmasında öğretmenlerin cinsiyeti ile dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılması alt boyutları ve ölçek toplamı arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemiştir. Araştırmada kadın öğretmenlerin eğitimde dış mekan oyunlarının kullanımına yönelik tutum düzeylerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kadın öğretmenler toplumsal cinsiyet rollerinin bir gereği olarak okul öncesi dönemde çocuklar ile oyun oynamaya biraz daha yatkın olabilmekte ve buna bağlı olarak da bu konudaki tutum düzeyleri yüksek olabilmektedir.

Öğretmenlerin kıdemleri ile oyunların öğrenciye katkısı ve oyun seçiminde dikkat edilen ölçütler alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken diğer alt boyut ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Özateş (2023) çalışmasında öğretmenlerin kıdemi ile dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılması alt boyutları ve ölçek toplamı arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemiştir. Araştırmada öğretmenlerin kıdemlerinin artmasına bağlı olarak eğitimde dış mekan oyunlarının kullanımına yönelik tutum düzeylerinin yükseldiği görülmüştür. Öğretmenler kıdemlerine bağlı olarak edindikleri mesleki tecrübe ile dış mekan oyunlarının eğitime sağlayacağı katkısını yaşamış görmüş olmalarından dolayı bu yöndeki tutum düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin eğitim durumu ile oyunların öğrenciye katkısı ve oyun seçiminde dikkat edilen ölçütler alt boyutu ve ölçek toplamı arasında anlamlı farklılık bulunurken oyun kullanımında sorun alanları alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Özateş (2023) çalışmasında öğretmenlerin eğitim düzeyi ile dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılması alt boyutları ve ölçek toplamı arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemiştir. Araştırmada öğretmenlerin eğitim düzeylerinin yükselmesi ile eğitimde dış mekan oyunlarının kullanımına yönelik tutum düzeylerinin yükseldiği görülmüştür. Öğretmenler almış oldukları eğitim ile dış mekan oyunlarının eğitime katkısını öğrenebilmekte ve bu –sebeple dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılmasına yönelik görüş bildirebilmektedirler.

Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun sosyo-ekonomik durumu ile oyunların öğrenciye katkısı ve oyu kullanımında sorun alanları alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken oyun seçiminde dikkat edilen ölçütler ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Araştırmada okulun sosyo-ekonomik çevresinin durumun iyiye gitmesi ile birlikte öğretmenlerin dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılmasına yönelik tutum düzeylerinin yükseldiği görülmüştür. Öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik durumu onların bütün eğitim yaşamına etki edebileceği gibi dış mekan oyunlarından alacakları katkıyı da etkileyebilmektedir. Bu mevcut durum öğretmenlerin dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılmasına yönelik tutumuna yansımaktadır.

Araştırma sonucunda kadın öğretmenlerin eğitimde dış mekan oyunlarının kullanılmasına yönelik tutum düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin kıdemlerinin ve eğitim düzeylerinin yükselmesine bağlı olarak dış mekan oyunlarını eğitimde kullanmaya yönelik tutum düzeylerinin de yükseldiği belirlenmiştir. Ayrıca okulun bulunduğu

sosyo-ekonomik çevrenin de öğretmenlerin dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılması ile ilgili tutum düzeyi üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Literatür incelendiğinde dış mekan oyunlarının eğitimde kullanılması ile ilgili çalışmaların bulunduğu, bu çalışmaların tamamına yakının nitel yöntem ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Oyunların eğitime katkısının belirlenmesine yönelik ölçek geliştirilme çalışmalarının yoğunlaştırılması alanda veri çeşitliliğini sağlayabilecektir.

Kaynakça

- Aksoy, Y. (2011). Çocuk oyun alanları üzerine bir araştırma İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon İlleri Örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3(11), 82-106.
- Arabacı, N., ve Çıtlak, Ş., (2017). Okul Öncesi dönemdeki çocukların "oyun" ve "açık alan (bahçe)" etkinlikleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi ve örnek bir bahçe düzenleme çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(21), 28-43.
- Aral, N., Gürsoy, F. ve Köksal, A. (2001). *Okul öncesi eğitimde oyun*. İstanbul: YaPa Yayınları.
- Arslan, A., Akoğlan, S., ve Guter, Z. (2021). Okul öncesi dönemde çocuk oyunlarının çocukların motor gelişimlerine etkilerinin incelenmesi. *Modern Leisure Studies*, 3(2), 35-48.
- Baykoç Dönmez, N. (1992). *Oyun kitabı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Biter, M. (2019). *Sosyal Bilgiler dersinde eğitsel oyunlarla değerler eğitimi: bir eylem araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Burgaz-USKAN, S. B., ve BOZKUŞ, T. (2019). Eğitimde oyunun yeri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 123-131.
- Çakmak, A. ve Elibol, F. (2015). *Çocuk ve oyun*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Durualp E., ve Aral, N., (2010). Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 39, 160-172.
- Erçakır, M. Ç. Ve Yurdakal, İ. H. (2023). Okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin ilkokula uyumlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Temel Eğitim*, (18), 30-40.

- Gündüz, M., Aktepe, V., Uzunoğlu, H., ve Gündüz, D. D. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocuklara eğitsel oyunlar yoluyla kazandırılan değerler. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 62-70.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. 10. Baskı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kırmusaoğlu, L. (2020). *Okul öncesi dönem çocuklarının dijital oyunlar ile dış mekân oyunları arasındaki tercihleri: öğretmenlerin gözlemlerine yönelik bir alan çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kilimlioğlu, M. Ç. (2018). *5-6 yaş çocuklarının etkileşimli oyunları ile sözel dil başarımları ve sayı hissi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Kurt, G. ve Özkaya, T. B. (2014). Çocuk ve Oyun: Çocukların Öğrenmesini Anlama ve Destekleme (ss. 125-152). N. Avcı ve M. Toran (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* içinde. Ankara: Eğiten Kitap.
- MEGEP. (2009). *Çocuk gelişimi ve eğitimi, Oyun Etkinliği- I*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Okur-Berberoğlu, E. ve Uygun, S. (2013). Sınıf dışı eğitimin dünyadaki ve Türkiye'deki gelişiminin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 32-42.
- Orhan, R. (2019). Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157-176.
- Öncü, E. Ç. (2021). *Çocukluk döneminde sanat ve yaratıcılık*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. İstanbul.
- Özateş, S. (2023). *Temel eğitimde dış mekan oyunlarının kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Özer, A. Gürkan, A. C. Ramazanoğlu, M. O. (2006). Oyunun çocuk gelişimi üzerine etkileri. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 54-57.
- Sevinç, M. (2004). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Solter, J. A. (2013). *Oyun oynama sanatı anne babalar için oyun becerileri*. İstanbul: Doğan Kitap.

- Taşçı, G., B., (2010). *Sokağın günümüz koşullarında çocuk oyun alanı olarak ele alınması ve değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Taştepe, T., ve Merve Başbay, A. (2016). Kent merkezlerindeki ekolojik temelli oyun alanlarının mekansal açıdan incelenmesi: Ankara Antalya örneği. *Journal of Tekirdag Agricultural Faculty*, 13(2), 85-95.
- Tuğrul, B. (2015). Oyunun gücü. (ss. 209-230). A. Belgin Aksoy (Ed.). *Okul öncesi eğitimde oyun* İçinde. Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Yüce-tepe, N. F. (2019). Oyunun tanımı ve özellikleri. (ss. 1-15). H. Gülay Ogelman (Ed.). *Erken çocukluk döneminde oyun* İçinde. Ankara: Eğitim Kitap.